חישוב הערכים הגנטיים באוגוסט 2004
מספרים, עובדות ופירושים

דניאל הוכמן
שה"מ, המחלקה לבקר

חישוב הערכים הגנטיים שנערך באוגוסט 2004, הפיק תוצאות טובות ולוח פרים שעונה לציפיות ולמגוון הרצונות. מספר הפרים הנבחנים החדשים היה מזערי, ביניהם הצטיין גובר (בן גופי) שעשה את דרכו למקום מכובד בלוח. כאשר מתקבלות תוצאות כאלו במערכות טיפוח בחו"ל, נוהגים לומר שהמבחן הצטיין ב-"יציבות ראויה לציון". אכן, לא היו זעזועים והתנודות לפרים הנבחנים היו סבירות בהחלט. הפירוט, להלן.

סוגי פרים

להלן סקירה על המבחן החדש ואיך הוא "השפיע" על סוגי הפרים השונים: פרים נבחנים, פרים נבחנים חדשים, נבחנים עם בנות "הגל השני", פרים צעירים מבטיחים ופרי חו"ל.

א. פרים נבחנים

הסקירה מתחילה במעקב אחר השינויים שהתרחשו בערכי הפרים בין החישוב הנוכחי והחישוב הקודם. הפעם השינויים בין החישוב הנוכחי לבין זה שנערך בפברואר 2004 היו מתונים מאד. בטבלה 1 מוצגים ההפרשים הבולטים (10 "הקפיצות" ו-10 "הצלילות" הבולטות). בהשוואה נכללו 50 הפרים הישראלים הראשונים, עם הישנות מעל ל-75% במבחן הקודם: פברואר 2004.

אלו תנודות רגילות לגמרי ומתאימות למה שניתן לצפות בחישובים עוקבים, "לפי הספר".

טבלה 1. הפרשים (עליות וירידות) באומדן ההורשה (חמ"מ 01) בין מבחן אוגוסט 2004 לבין מבחן פברואר 2004. נכללו 50 הפרים הראשונים, עם הישנות > 75% במבחן פברואר 2004.

קפיצות		
שם הפר	אומדן הורשה לחמ"מ 01 באוגוסט 2004	הפרש מהמבחן הקודם
מרסיה	759	163
דנדן	785	142
טוש	657	121
טורפדו	918	110
רוז	657	105
גלס	841	95
סופון	916	91
מופסק	561	82
סידון	787	75
סקובו	646	62

צלילות		
שם הפר	אומדן הורשה לחמ"מ 01 באוגוסט 2004	הפרש מהמבחן
גוצי	387	-141
מוח	640	-93
קופי	444	-68
בר	674	-58
מידן	567	-56
בולס	556	-54
טוליפ	609	-43
מטן	436	-37
טורן	500	-31
סוס	506	-31

ב. פרים נבחנים חדשים.

הכוונה לפרים שבפעם הראשונה קבלו אומדן גנטי על סמך נתוני בנותיהם. נלקחים כאן בחשבון פרים, שבין המבחן הקודם לנוכחי "אספו" מספיק נתונים (חמ"מ 01) כדי להגיע ל-75% הישנות ויותר ובנותיהם נמצאות, בממוצע, לפחות ב-100 ימי חליבה.

היבול, אומנם דל, אבל איכותי. ממוצע אומדן ההורשה לחמ"מ 01' היה 712, גבוה מאד, אבל מדובר ב- 3 פרים בלבד. הבולט ביניהם הוא גובר (בן גופי) שהספיק להתברג בצמרת לוח הפרים

היו 3 פרים כאלה, ילידי 1998/9. במבחן הקודם היו 16 פרים נבחנים חדשים, היינו קצב של 19 (!!) פרים נבחנים חדשים לשנה, יבול שממשיך להיות רחוק מן היעד של 60 פרים צעירים נבחנים לשנה!! התוצאות מובאות בטבלה 2.

היבול, אומנם דל, אבל איכותי. ממוצע אומדן ההורשה לחמ"מ 01' היה 712, גבוה מאד, אבל מדובר ב- 3 פרים בלבד. הבולט ביניהם הוא גובר (בן גופי) שהספיק להתברג בצמרת לוח הפרים.

באיור 1 מוצג ממוצע החמ"מ של הפרים הנבחנים החדשים בששת המבחנים האחרונים.

ג. פרים נבחנים עם בנות מ-"הגל השני"

באיור 2 מוצגים ערכים (חמ"מ 01) עבור פרים שכעת מקבלים נתונים מבנות "הגל השני", וזאת כתוצאה מהזרעות שבוצעו כאשר פרים אלו נהיו "נבחנים" ונכנסו ללוח.

באופן כללי ניכרת יציבות טובה מאד וזה בהחלט הרצוי לגבי פרים כאלו. אכן, כנראה שהמבחן הרב-תחלובתי תורם למיתון השינויים, כאשר הפרים מקבלים את בנות ה-"גל השני".

ד. פרים צעירים מבטיחים.

הפעם נוספו מבחנים ראשוניים משמעותיים (בנות בממוצע מעל ל-100 ימי חליבה) ל-4 פרים: אקסון, בודד, בודל ובר. התוצאות מוצגות בטבלה 3.

מעניין תמיד להשוות בין אומדני ההורשה (חמ"מ 01) שמתקבלים, כאשר נערכים החישובים על סמך תוצאות בנות הפרים, לבין החישובים על סמך הורי הפרים. בממוצע, שני הערכים האלה צריכים להיות זהים. במידה ולא כך, אזי קיימת הטיה במודל הסטטיסטי או במרכיבים של החישובים (למשל, בהמרת הנתונים של פרי חו"ל שהם אבותיהם של הפרים הצעירים).

הפעם התוצאות הם בהחלט סבירות ואפילו מפתיעות לטובה. לא ניכרת המגמה, שהתקבלה במרבית המקרים במבחנים קודמים, בדבר קבלת אומדנים נמוכים יותר על סמך מבחן הבנות, מאשר על סמך ההורים.

אקסון (בן אקסטרים) ובר (בן בודווין) ממש

טבלה 2. פרים "נבחנים חדשים" עם מבחן ראשון בעל הישנות > 75%, במבחן הנוכחי ובנות עם יותר מ-100 ימי חליבה בממוצע. הפרים מסודרים לפי אומדן הורשה ל-חמ"מ 01.

שם	אב	אומדן הורשה לחמ"מ 01	רשומות	ימי חליבה
גובר	גופי	857	117	141
מלפון	מלוי	652	146	101
רפל	רויאל	628	49	364

איור 1. ממוצע חמ"מ 01 של הפרים הנבחנים החדשים ב-6 המבחנים האחרונים. מעל כל עמודה מצוין מספר הפרים שקבלו מבחן ראשון.

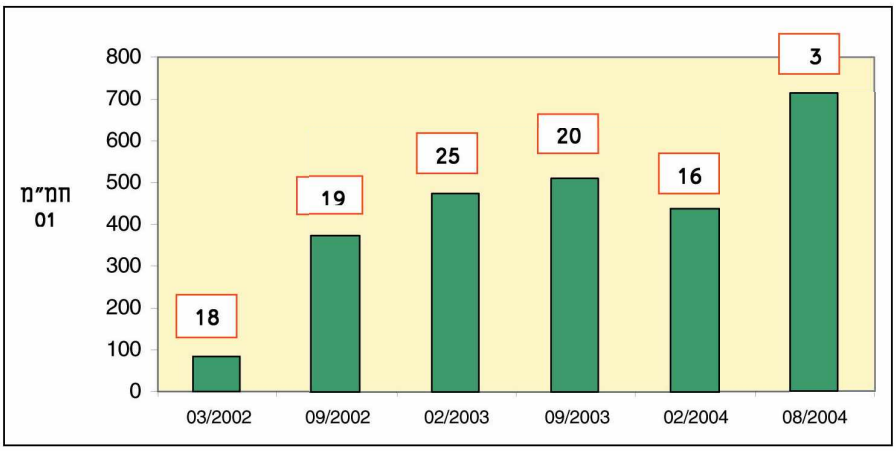

איור 2. חמ"מ טיפוח של פרים שכעת מקבלים בנות מן ה-"גל השני", לאורך 4 המבחנים האחרונים.

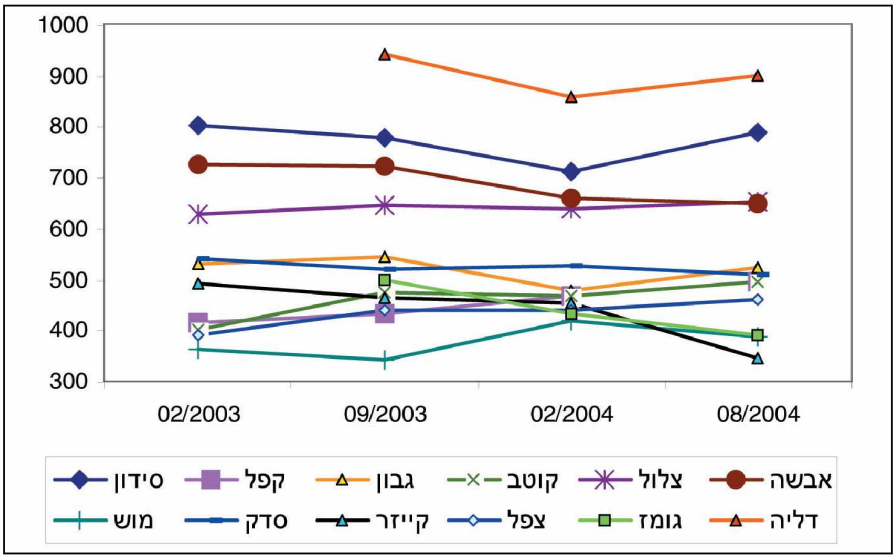

טבלה 3. פרים שהיו "צעירים מבטיחים" וחושב להם אומדן הורשה (חמ"מ 01) במבחן האחרון. מוצגים פרים עם הישנות > 75% ועם בנות מעל ל-100 ימי חליבה, בממוצע.

מס. הפר	שם הפר	מס. רשומות	ימי חליבה	חמ"מ 01 לפי בנות	חמ"מ 01 לפי הורים	הפרש
3949	בודד	280	132	153	380	-227
3947	בודל	81	189	473	429	44
3966	בר	109	199	674	513	161
3981	אקסון	319	117	784	744	40

טבלה 4. פרי חו"ל עם מבחן בעל הישנות > 75%, במבחן הנוכחי ובנות עם יותר מ- 100 ימי חליבה, בממוצע.

פר	א.ה. חמ"מ 01	א.ה. חלב	א.ה. % שומן	א.ה. % חלבון	א.ה. סת"ס	א.ה. פוריות	א.ה. השרדות
סטורד	465	81 -	0.09	0.15	0.19	0.9	110
סניקי	990	607	0.04	0.08	0.14 -	2.1	175

מצטיינים ואכן "מקיימים הבטחות", והם משולבים בלוח הפרים החדש.

ה. פרי חו"ל עם מבחן מקומי

נוספו מבחנים מקומיים עם הישנות > 75% לשני פרי חו"ל: סטורד וסניקי. התוצאות מוצגות בטבלה 4.

סניקי (פר הולנדי) מתברר, כפר משכמו ומעלה, שהיה יכול להוביל את לוח הפרים. הוא פר "חלבני" המוריש מוצקים מתונים, סת"ס נמוך ואפילו יש לו פוריות בנות טובה, הכל לפי הרצוי. אין פלא שבנותיו שורדות בעדרים 175 ימים מעל לממוצע. אם מישהו חפץ בהזרעות עם זירמת חו"ל, יש כאן פר מעולה עם מבחן כחול-לבן שלא משאיר מקום לספקות. חבל מאד שהפר כבר מת ולא קיימת זירמה ממנו בבנקים ההולנדים. אגב, בהולנד סניקי היה פר שהשתמשו בו ממש מעט. הנה דוגמה נוספת לאינטראקציה, גנוטיפ-סביבה: בהולנד היה פר טוב אבל כאן הוא מתברר כממש מעולה.

להתראות במבחן הבא. ■

סניקי (פר הולנדי) מתברר, כפר משכמו ומעלה, שהיה יכול להוביל את לוח הפרים. הוא פר "חלבני" המוריש מוצקים מתונים, סת"ס נמוך ואפילו יש לו פוריות בנות טובה, הכל לפי הרצוי

מ ש ק
הבקר והחלב

כתב העת המקצועי שהוא
השמנת של השמנת ומלא בשר
מעניין לקרוא - כדאי לפרסם